

ՀՆՉԱԿ

ՀԱՆԴԷՍ ՏԱՍՆՅՈՐԵԱՅ

Գ. ՅԱՐԻ

ՀԱՅՈՐ Ե.

1887 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ԹԻԻ Ե

ԽՐԱՏԱԿԱՆ

— 0 —

ՍԱԿԱԻՍՊԵՏՆ

Սակաւապետն երջանիկ չէ, թշուառ ալ չէ, տեսի՛նք է,
Հանգիստ, առողջ, ազատ կ'ապրի, խաղաղ սրտով կը ննջէ.
Նա հաճոյից գերի չըլլար, հոգին մարմնոյն չի մատներ,
Այլ գիտէ որ կեանքը մարդուս փորձանքէ զատ մի բան չէ:
Բնութեան բոլոր գաղտնեաց հմուտ, ջերմեռանդով կը կրկնէ
«Այսօր փոքրիկ սխալմունք մը, վաղը հոգիդ տի տանջէ»:
Սա ոչ միայն դրական մարդ է, միանգամայն հոգեկան,
Երբ ստատանան դէմն ելլէ, խեղճն օգնութեան կը կանչէ:
Տգետն է որ ցոփութեան մէջ երջանկութիւն կ'երազէ,
Իսկ գիտունը ժուժկալութեամբ թշուառութիւնը ջնջէ:
Անխելք մարդը կենաց ճամբան խոտորկերթայ մինչ կորուստ,
Իսկ խելօքին փոյթ չէ կարծես, թէ Դաբրեւեան փողն հնչէ:

Իմաստակը ամեն յանձանք թող բընութեան վերածէ ,
 Իմաստունը չի տարբերեր ամեն մէկ բան մի փունջէ :
 Առաքինին մօր գրկէն զատ դպրոց չունի , ինչ օգուտ ,
 Ամեն կոչեալ ընտրեալ չ'ըլլար , ո՛վ ի՞նչ կուզէ բարբառնչէ ,
 Ատելիներդ թող հալածեն քեզ հոգ մ'ըներ ո՛վ վ^{***}ով ,
 Դու գոհ եղիր հաւատքովդ , յոյս երազէ , Սէր չընչէ :

* *

Երջանկութիւն , թշուառութիւն , ի՞նչ վերացեալ հոծ բառեր
 Անունը կայ , բայց ինք չ'կայ , ո՛վ ծախեր , ո՛վ վաճառեր :

Յ. Վ.

ՈՁ—ՄԱՍՆԱԳԵՏ ՄԸ

Ձ. Պ. Ձ. գիւղի բնակիչներէն յղի կնոջ մը ծննդաբերութեան ժամանակը հասած ըլլալով , մանկաբարձ բժշկի մը ներկայութիւնը զգալի կըլլայ . ուստի լրագրաց մէջ հրատարակել տուած ազդերովը ինքն իրեն « Մասնագետ ամեն տեսակ հիւանդութեանց » տիտղոսը տուող և նոյն տան մօտերը բնակող տօթթէօն մը կը բերուի :

Սա , հիւանդին բազկերակը զննելէ ետքը քիթն ու բերանը կը թթուեցնէ և ի պատասխանի տան տիրոջ հարցման թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ հիւանդին վիճակը , « Բնութիւնը շատ բան կընէ , աղօթք ընել պէտք է , » կըսէ . ասոր վրայ տանը մէջ գտնուողք սենեկի մը մէջ փակուած , կը պարտաւորին Առաւելածաշունչէն գլուխ մը բանալ , « Եւ Տիրոջը խօսքը խորայելի այս էր , » ըսելով կարդալ . սակայն տան տէրը տեսնելով որ հիւանդին վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ և կարդալն ալ օգուտ մը չըներ , « Կաղաչեմ տեր բժիշկ , ոս աղօթքը ֆայտա մը չըրաւ , ուրիշ դեղ մը տայիք , » կըսէ :

— Սպասելով է բարեկամ, բնութիւնը շատ բան կընէ,
կը կրկնէ մեր *«գիտութեամբ»* տօքթօնը :

— Այդէկ ամա՛ բնութեան ընելիքները ասոնք են նէ՛
աղէկ բաներ չեն երևար կոր. շէ՛ ժամ է կը տանջուի :

— Առայժմ կարելի չէ բան մը ընել, պէտք է բնու-
թեան թողուլ, որովհետեւ բնութիւնը շատ բան կընէ :

Այս միջոցին խեղճ հիւանդը աւելի կը տանջուի, որով
ամուսինը խենդի պէս փողոց կը նետուի ճար մը գտնելու
համար, և աստ անդ վազվառած տեսնը բարեկամէ մը
կը դիմաւորուի :

— Նէ՞ օ Տիրատուր աղա, նէ՞ պու թէլալ :

— Պրա՛գ Ալլահը սէվէրսէն, պաշմտա պիր տէրա վար
քի տէրտէ պէնդէմէզ :

— Նէ՞ օլտուն, խայր օլա :

— Նէ՞ օլաճագ, բնութիւն պիղիմ էվտէ հէրքէսէ գան
աղլատընթոր :

— Հա՛նկը Յարութիւն տըր պու :

— Յարութիւն տէյիլ, բնութիւն, էհլիմ էլտին չըղընթոր,
հէքիմ կտակարան թէրթիպ էթտի, Ֆայտա իթմէյօր :

— Պէ գարտալ, տօքթօն * * * եանը կէթիրսէնէ,
պիրինճի տիր :

— Աղբար, պունուն իչիւն տէ պիրինճի տէտիլէր, կազէ-
թալարտա «մասնագետ ամեն տեսակ հիւանդութեանց»
տէյի իլանը վար ըմըլ :

— Պէ ճանըմ, սէն կիթ պէնիմ տէտիլիմի կէթիր, բը-
ռօվալը տըր, չաբուճգ, տավրա՛ն :

— Է. ի տէտին գարտալ, եա պաշտա ագըլ մը պրադ-
տըլար, ըսելով բարեկամին յանձնարարած ճամարիտ մաս-
նագետ մանկաբարձ բժիշկը՝ կը տանի որ ի մեծ ուրախու-
թիւն ամենեցուն տնմիջապէս մանկիկը ողջ աւողջ առնե-
լէ ետքը, մեր սուտ ժամագետին գառնալով կըսէ, « Տէր

բժիշկ, ուրիշ անդամ գործը բողոքովին բնութեան վրայ մի թողուք, վերջը բնութիւնը իրաւ շատ բան կընէ» Գ.

Հնչակ — Կարծեմք հասկցուեցաւ թէ ի լրագիրս հրատարակութեան տրուած բժշկական ազդերու մէջ առ հասարակ Վասնագետ աւեն տեսակ հիւանդութեանց տիտղոսը գործածելը այս քարուան մատաներէն մէկն է, ուստի կարեւորութիւն չտալով այդ տեսակ այս ներկող ազդարարութեանց, ժողովրդեան կողմանէ փորձեալ և համբաւ ստացած ճշմարիտ մասնագետներու դիմելու է :

* *

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Վերոգրեալ յօդուածը պատրաստուելէն երկու օր ետքը (նոյեմ, 28 Շաբաթ) ուրախութեամբ կարդացինք ներքին գործոց նախարարութեան հետեւալ ազգը, որ վերոյիշեալ ոչ-մասնագետին և անոր նման խաբեարարից այսուհետեւ տրուելիք այցելողինը (ՎԵՐՋԻՆ) կը տնօրինէ :

«Ներքին գործոց նախարարութիւնը արգելանալով որ այլ և այլ անձինք առանց օրինական վկայականի բժշկութիւն կընեն և պատճառ կը դնին շատ մը հիւանդներու մահուան, հրահանգ տուաւ ամեն կողմ օրպէս դիւրագ կարգի անձինք արգելուին բժշկութիւնը կընէ վարստեղի ըստ տրամադրութեան օրինաց »

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Ց

Ինչպէս ուրիշ արարինք, այս քարիւնս հրատարակուեցաւ 1888ի ընդարձակ Սրացոյցը Պաղտատեան-տըպարանէն՝ իւր հանրածանօթ փաքուր-տապարութեամբը և ճոխ պարունակութեամբը, Գինը 3 դահեկան, կեդրոնատեղին է Պաղտատեան գրատունը, Յակոբեան խանութիւն 13

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

(Աժանս Բոժոժիկ և Ընկ.)

Զմիւռին, Նոյ, 28

Քաղաքիս Արապ մահալէսին բնակեալ թուղթ բացող Թագուկ տուտուն թուղթ բանալներուն այսօր ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցանք՝ Մանրամասնութիւնք թուղթատարին յանձնուեցան:

*** գիւղ

Ուրանիա անուամբ օրիորդ մը՝ Օննիկ անուն երիտաւարդի մը ընկերակցութեամբ չաքածահան ճամբորդութեանէ մը ետքը Սիրանոյշ անուամբ վերադարձաւ, և նոյն երիտասարդին հետ պնակուեցաւ: Օրիորդին մայրը որ այս առումնով թեմէն գոհ էր, մինակ զաւկին անուանաւորութեանը վրայ կը վշտանար եկող գացողին ըսելով թէ՝ - Հիշ պիւր, չէ՛ յինէ՛ եանմաեօրում, հերետիկոս օրմադը բէք սընրլարմա տօգանընօր: -

Բոժոժիկ. — Եթէ մենք այն վիճիցին ներկայ գտնուէինք, այդ աիկինը հիւանդանոց զրկել կուտայինք, ուր այս տեսակ մտային սնունդներու դեղն ու դարմանը չա՛տ կը գտնուի:

*** գիւղ

Առտունէ մինչեւ իրիկուն դուռ գրացեաց գլուխն ուռեցնող Անի-Է. Զոյ Գաթալէին արմունիկը որոշուեցաւ ալ ևս կտալելու ուստի վերջին անգամ կը հրաւիրենք նորա ծնողը որ զաւկնուն յարգել տան չափաւորութիւնը, զի մեր գլուխներն ալ իրենցին նման Դաշն գարձնելու միտք չունինք:

Դոյնի+

Եկեղեցւոյ փողոց

Համարատ աղջիկ մը բլլալը չուկայ գացողներուն ի-

մացնելու մտօք ձեռքն ունեցած լաթի մը կտորը կարկտելու պէս ձեւեր ընող օրիորդ Մ․ը, որ առաւօտաները խիստ կանուխ արթնցած պատուհանին առջև կը նստի, անցորդ շուկացի երիտասարդաց վերջը առնելէն ետքը նորէն յանկողին մտնելու և մինչև ցերէկ քնանալու բարի սովորութիւնն ունի :

Նոյն գիւղէն

Շաբաթէ մը ի վեր երկայնահասակ պարոն մը օրը 30 անգամ ճ*** փողօցէն անցնելով, տան մը առջև կեցած խեղդուկ ձայնիւ կը հազար, ասոր սրտին կրակն ու ճըրագը մարելու համար տան խաթուկներ երէկ պատուհանէն թոյլ մը պող շուր թափեց, այս յանկարծահաս պաշտան էնմէ քաշէն պարոնին լեզուն կապուեցաւ ու կծիկը դրաւ. Բոժ. — Ահա բժշկութիւնը դաւաւ :

Խ*** գիւղ

Գտակալաճառ քիւրիէ Արքստօլաքիին կինը քօքոնա էֆաիմիցան ճարպիկ գողութեան մը զոհ գնաց, որոյ մանրամասնութիւնքը տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ յաջորդ լծերովն թողուեցաւ :

Մեր ընթերցուհեաց խորին ուշադրութեանը արժանի է նոյն յօդուածը :

Յ*** գիւղ

Վարժարանի մը տնտեսը տարած սակառը անշուք փողոցի մը մէջ եփած ընելու միջոցին օձիքը ձեռք տուաւ, լեզուն բռնուեցաւ և պատառը կոկորդը խխեցաւ :



ՏՐԱՊԶՕՆՑԻ

ՆԱԽԱՎԱՐԱՑ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ուրբաթ օրը Տրապզոնցի երկու նաւաւարներ Պոլսոյ Եէնի-Ճամիի բակին մէջ նստող գրագիրներէ մէկուն կը մօտենան:

— Վագիթլար հայր օստուն էֆէնտում:

— Էյվալլահ աղալար, պուլուրուն պագալըմ:

— Քիզէ բիր մէքթուպ չըզըխտուրաճաքսուն:

— Հօյլէ բիր մէքթուպ քիմ, գարի գիզան թօփուսիտա հօգուսունլար, հօչլանսունլար, քիւլսունլէր հօյնասունլար:

— Տուրուն պագալըմ, շարգը՞ մը չըզրաճաղզ, մէք. . .

— Հայտէ չըզըխտուր, Թիրաքիզունտա բէնիմ բէյլիւք բարամին աւկասունա չօգ չօգ սէլամ: Օ քեաղա՞տ մու տուր, սա՞րֆ մու տուր, սանտո՞ւգ մու տուր, թօրպա՞ մու տուր, հա՞նի թուքուրուք իլէ եաքչտուրուրլար տա քեօնտէրուրլէր, իշթէ հօնուն իլինէ գօյուպ քեօնտէրէճէղուզ, հա՞՞

— Էյի սէյլէեօրսունըզ ամմա . . .

— Քիզիմքիլէրէ տէ սօյլէ քիմ սաքին ֆունտուգլարու սաթմասունլար, մալ թէթուղուն ֆունտուգ տուր, հօ ֆունտուգլար ֆունտուգլար, էմ բու սէնէ չօգ գիթտուր, աղնաո՞ւն մու:

— Հէլէ սէն պիր ազ սուս օլ պագալըմ քի. . .

— Բիր տէ վէ քիւլիւլինտէն վէ բէյլիւինտէն չօգ չօգ սէլամ եազաճագսուն, հօմէր տայու իլէ գօնտէրմուշ օլ-տուղում աթմիշ պէշ ղրուշու ալտիլա՞ր մու ալմաթիլար մու, ալմուշ իսալար նի՞շուն հապէրինի քեօնտէրմէղիլէր, ալմա-մուշ իսալար նի՞շուն քիթուպ իսթէմէղիլէր, թիլլէրու թու-թուլտո՞ւ մու:

Գրագիրը. — Շիմտիլիք պէնիմ նութգում թութուլտու:

պիր ազ նէֆէս ալըն, ա՛յ օղուլ, նէֆէ՛ս . Մահմուտ բա-
շա մէզաթճըլարը կիպի պիրինիզ սորմա՛ օլուպ՝ պիրինիզ
պաշաեօրսընըզ, նէօպէթ իլէ սէօյլէին :

— Թօղլի տիր, բէն նօբէթատէ Մէմլէ բագարում ,
բու սա Հօմէր տայուեա բագար, արամիզտա՛ հիքի քիշի
վար :

— Վէսէլամ : Ա՛յ օղուլ, իսկէլէ նէօպէթինիզի սօրմա
եօրում, պիրինիզին մէքթուպունու եազալըմ տա՛ սօնրա
տիկէրինիզի տիննէյէլիմ . պէօյլէ կիտէրսէ պիր շէյ եազ-
տըրամաեաճագսընըզ :

— Օ նի՛շուն օ .

— Զինքի սէօյլէտիքլէրինիզի սանիյէսինտէ զապթ իթ-
մէք միւմքին տէխլ տիր :

— Զաֆթ իյէճէ բիր իշիմիզ եօգ տուր էֆէնտում :

— Իշթէ պու . լադըտը աննաեան իլէրիմ կէլին :

— Սապհալայուն բիր նօբէթ գավկաուու եարտուգ,
քիւշիւք ալիյի եօյսուզ եարտուգ, գալգտուգ բուրաեա
քէլսուք, եազմալուսուն քի՛ գասիմին ֆուրթինասինտան
հաճապա պու սէնէ համսի պալուգ չըգտու՛մու չիքմա-
տի մու, թուղլատիլար մու թուղլամատիլար մու :

Գրագիրը (Մհալէ), Թօրնէհէթ, լաֆ վաբօրու գալգտը :

— Հաչան թուղլամիլարսա, բաքէթէնուն բաբօրուլա
իքի ֆուշու քեօնտէրսունլէր, աննատուն մու .

— Պիթաթ մի :

— Թախու նի՛շուն չըզըխտուրմաեօրսուն,

— Ա գուղում, գալէմի էլէ ալմադա պիլէ վագըթ պը-
րագմաեօրսընըզ :

— Բէնիմ ալիամին օղլիսինա տա սօյլէ քիմ :

— Թօննիստան, չիմտի տէ սէն պաշլա, պագալըմ սօնու
նէ՛րէյէ վարաճագ :

(Երանալիլ)